

6. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 01.12.2023).

Маргарита Соболева
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Тетяна МакГауен
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ЛЕКСИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ВЕРСІЇ ПЕРЕКЛАДУ УРИВКУ ОПОВІДАННЯ КЛЕР СЕСТАНОВИЧ «DIFFERENT PEOPLE»

Художні твори відіграють суттєву роль у культурному, соціальному та психологічному контексті. Складність їхнього перекладу пояснюється глибоким семантичним змістом кожного слова, різним світосприйняттям автора та перекладача, унікальними способами усвідомлення та відображення світу в різних мовах і відмінністю між культурами, що визначають мови оригіналу та перекладу. Аналіз перекладацьких трансформацій є важливим інструментом для розуміння перетину культурних та лінгвістичних особливостей у світі художньої літератури. **Метою** цього дослідження є опис особливостей застосування лексичних та граматичних трансформацій у процесі перекладу уривку оповідання Клер Сестанович «Different People».

Для характеристики трансформацій ми використовуємо класифікацію перекладацьких трансформацій професорки Олени Селіванової [2]. Серед лексичних заміни ми використали метонімічні, метафоричні, кореферентні, синонімічні та функціонально-стилістичні перетворення, граматичні трансформації представлені додаванням мовних одиниць, заміною слова словосполучою та категоріальними перетвореннями.

Розглянемо фрагмент, у якому застосовані синонімічні лексичні перетворення: «*There was a difference between – a **functional** fantasy, pieced together from reality's spare parts – and **pure fiction, silly** stories that **faded** as soon as they were finished, like even the most **pleasurable** dreams*» [5] // *Існувала різниця між **практичною** фантазією, зібраною з частинок реальності, і **чистими байками** — **дурнуватими** історіями, які забувались, як **найсолодші** сни, щойно їх закінчували.*

У цьому уривку можна виділити ряд синонімічних заміни денотативного аспекту, а саме: *functional – практичною, pure – чистими, silly – дурнуватими, pleasurable – найсолодші*. О.О. Селіванова визначає їх як формально-змістові трансформації, що представляють словникові відповідники лексем, які отримують у мові перекладу неоднаковий із вихідною одиницею семний набір, актуалізований контекстом повідомлення [3, с. 460]. Синонімічне перетворення *pure – чистими* в оригіналі комбінується зі стилістично нейтральним іменником *fiction*, який ми перетворили на розмовний *байками*, що є функціонально-стилістичною

трансформацією, пов'язаною зі змінами регістру [2, с. 141]. Водночас, перетворення *faded* – *забувались* є прикладом метафоричних заміни, а саме, деметафоризації – втрати метафори в перекладі [2, с. 137]: розповіді *stories* уподібнюються світлу в оригіналі, вони згасали – *faded*, проте в перекладі ми використали неметафоричний відповідник – дієслово *забувались* у пасивному стані (спостерігаємо також граматичну трансформацію морфологічного рівня – категорійну заміну стану [2, с. 116]). Ми вважаємо такі заміни доцільними, оскільки ці еквіваленти краще відповідають стилю тексту та є більш влучними варіантами для опису внутрішнього мовлення героїні твору – підлітка.

Метонімічна трансформація денотативного плану, а саме партонімічна заміна [2, с. 134], вжита нами у наступному фрагменті:

«Around the time that Gilly reached the middle of her diary, where she could see the white thread that kept the whole thing together, she attended her first funeral» [5] // *Приблизно в той час, коли Джилі дійшла до середини свого щоденника, де можна було розгледіти білу нитку, яка тримала всі сторінки разом, вона вперше побувала на похороні.*

Цей приклад містить партонімічну трансформацію [2, с. 134], тобто заміну назви цілого *the whole thing*, себто щоденника, назвою його частини – *сторінок*. Таке перетворення створює більш виразний образ, підкреслюючи важливість саме сторінок, скріплених ниткою, у контексті розповіді.

Граматичні заміни синтаксичного рівня представлені додаванням мовних одиниць [2, с. 119], як от у наступному фрагменті: *«Something that was easy to say and hard to believe»* [5] // *Щось, що легко сказати, і у що, водночас, важко повірити.*

Тут задля чіткості сприйняття ми використали додавання прислівника *водночас*, що є граматичною трансформацією на синтаксичному рівні [2].

У наступному фрагменті ми також використали прийом додавання для конкретизації перекладу: *«They made polite, open-ended inquiries: How was your day?»* [5] // *Вони обмінювалися ввічливими, відкритими запитаннями на кшталт: «Як пройшов твій день?»*

Тут ми вжили додатково іменник *кшталт*, що демонструє, приклад одного з багатьох можливих подібних запитань, та доданий для кращого розуміння змісту речення.

Для ідіостилю К. Сестанович характерна образна мова, переклад якої вимагає одночасного використання комплексу трансформацій. Наступний уривок демонструє низку перетворень, які ми застосували при перекладі: *«It was not a tearful or even a somber occasion»* [5] // *Похорон не був сумною подією, через яку люди проливали сльози.*

У вищезазначеному фрагменті ми використали граматичну трансформацію синтаксичного рівня – заміну слова словосполученням [2, с. 118]: значення прикметника *tearful* передає підрядне речення *через яку люди проливали сльози*. Чому ми обрали саме підрядне речення? Серед варіантів прямого перекладу слова *tearful* присутні «слізний», «слізливий», «плаксивий» і т.д. [1]. Проте ці варіанти в українському контексті мають дещо інше значення і використовуються здебільшого як опис персонажа, аніж події, отже вони не є влучними еквівалентами. Наступною трансформацією цього фрагменту є перетворення займенника *it* на

іменник *похорон*. Ця кореферентна заміна денотативного плану лексичних трансформацій [2, с. 132] зумовлена необхідністю уточнити значення неозначеного займенника *it*. Іншою трансформацією є метафоризація – заміна неметафоричного виразу метафоричним [2, с. 137]: *somber* – *сумна*, де пряме значення прикметника *somber*, «похмурий», «урочистий» [1], замінено метафоричним еквівалентом *сумний*, який виражає не лише настрій, а й характер події. Подія в цьому контексті є сумною, трагічною.

Отже, у результаті роботи над перекладом уривку оповідання Клер Сестанович «Different People» ми використали багато лексичних та граматичних трансформацій. Їхнє використання є важливою складовою для перекладу оповідання, адже здійснені трансформації допомагають зберегти семантичну цілісність та емоційне значення оригінального тексту. Вдалий вибір трансформацій може значно підвищити якість перекладу та допомогти досягти еквівалентності текстів оригіналу та перекладу.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL : <http://sum.in.ua> (дата звернення: 28.11.2023).
2. Литвин І. Перекладознавство : Навч. посіб. 5-те вид. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2019. 240 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке : монографічне видання. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Oxford Dictionary. URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 28.11.2023).
5. Sestanovich C. “Different People”. The New Yorker. URL: <https://www.newyorker.com/magazine/2023/01/30/different-people> (дата звернення: 28.11.2023).

Ірина Фішер

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка педагогічних наук, старша викладачка

Віталіна Рейдало

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО КОМІКСУ М. МІНЬЙОЛА «HELLBOY»

Сьогодні комікс-культура в Україні доволі поширене явище художнього дискурсу, що користується попитом серед молоді, а вебкомікси набирають бурхливих обертів розвитку. Перед сучасними перекладачами постає складне завдання: адекватно інтерпретувати мальюписи українською мовою та розвивати індустрію креолізованих текстів в Україні.